

A-13179, 11

43

DR. VOLDEMAR ÜPRUS

**Väljavaateid
rahvusriigi püsimiseks Eestis
rahvusbioloogilisel kaalutusil**

Äratõmme „Akadeemiast“ 1937, nr. 2

TARTU, 1938

41012

ARH
A-13179

10300015772322

TÜ RAAMATUKOGU

2

Taru Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

161079

161079

Dr. Voldemar Üprus

Väljavaateid rahvusriigi püsimiseks Eestis rahvusbioloogilisel kaalutusil *

Maailmasõda ja sellele järgnevad poliitilised sündmused põhjustasid tähelepanuväärivaid muutusi Euroopa poliitilisel kaardil. Need sündmused mitte üksi ei nihutanud üksikute riikide piire lähemale või kaugemale vastava riigi pealinnast, vaid võimaldasid nimetamisväärse arvu uute täiesti iseseisvate riikide tekkimise. Kõik need uued riigid tekkisid rahvaste vaba enesemääramise õiguse põhimõtte maksvusele pääsemisel, mida ei suutnud enam kauem takistada Maailmasõjast kurnatud paljude Euroopa riikide šovinism.

Üks neist uutest iseseisvatest riikidest on Eesti Vabariik, vaba rahva vaba rahvusriik.

Kasutades soodsat poliitilist olukorda eesti rahva toleaeegsed juhid, olles koondunud Eesti Ajutise Maanõukogu Vanematekogusse, kuulutasid välja 24. veebruaril 1918. aastal Eesti Ajutise Maanõukogu Vanematekogu manifestiga Eesti iseseisvuse ja täieliku eraldumise Venest.

Eesti iseseisvuse väljakuulutamisega saavutati faktiliselt seisund, mida julgusid unistada tolle ajani ainult üksikud rahvusfanaatikud.

1918. aasta 24. veebruari manifestiga loodi poliitiline alus Eesti rahvusriigile, rahva vaba enesemääramise põhimõtte alusel. Juriidiliselt

---

* Ette kantud Järva maakonna Paide poeglaste reaalgümnaasiumi abiturientide päeval Paides, 30. mail 1937. a.

saavutati Eesti iseseisvus aga alles kangelasliku Vabadussõja võitmisega meie ajalooliste vaenlaste üle.

Kuivõrd kandev oli meie rahvusriigi idee Eesti riigi loomisel, selgub tõsiasiast, et Eesti Vabariigi piiridesse arvati meie tolleaegsete poliitikute poolt märksa väiksem pindala, kui seda oleks õigustanud Eesti rahva minevik ja ta vabadusvõitlused; ja sellestki maaalast loovutati osa Lätile piiride õiendamisega. Sellise tagasihoidlikkusega loodi riik, kus ligi 88% elanikkonnast enamusrahvusest, s. o. riigirahvusest ja kõik vähemusrahvused kokku moodustasid vähe rohkem kui 12% elanikkonnast.

*

Eelnevast nägime, et meie riigi loomisel leidsid rakendamist kahe- sugused jõud: ühelt poolt poliitilised, teiselt poolt rahvusbioloogilised, ja alles viimased kindlustasid meile iseseisvuse.

Käesoleva ajani meil on olnud sageli võimalusi kuulda meie riikliku iseseisvust ohustada võivaist poliitilisist üritusist. Korduvalt on juhitud rahva tähelepanu mitmesuguste nii sise- kui ka välispoliitiliste aktsioonide kardetavusele meie riigi iseseisvuse suhtes. Kuid vähe, peaaegu mitte sugugi, on juhitud rahva tähelepanu rahvusbioloogilisile tegureile meie riigi kui rahvusriigi püsimiseks. Siiski eradotsent dr. med. Hans Madisson, kelle materjale oli võimalus kasutada ka käesoleva kirjutise autoril, on tegelnud meil selle küsimusega aastaid, püüdes süstematiseerida seda küsimust puudutavat materjali, lähtudes nii teoreetilisist rahvusbioloogilisist kaalutlusist kui ka praktilisist rahvusriiklikest seisukohtadest. Kahjuks aga pole senini omistatud vääriliselt dr. med. H. Madisson'i sellekohaseile kirjutusile teenitud tähelepanu, mis vahest seletatav asjaoluga, et rahvusriigi säilitamise küsimus rahvusbioloogilisest seisukohtadest on tuleviku probleem, ja paljud meist, suhtudes igasse küsimusse materialistlikult egotsentriliselt, pole üldse võimelised end vabastama tänapäeva askeldustest, et süveneda tuleviku küsimus-tesse.

Kui tahame selgitada rahvusriigi säilitamise väljavaateid Eestis rahvusbioloogilistelt seisukohtadelt, siis peame algama seda rahvastiku vitaliteedi nõuete käsitlemisega. Neilt seisukohtadelt lähtudes peame omistama erilist tähelepanu rahvastiku soo, vanuse, perekonnaseisu, rahvuse ja riikkondsuse küsimusile; meie käesoleva teema seisukohalt eriti aga rahvuse küsimusele.

*

Riigi Statistika Keskbüroo andmeil oli Eestis 1. jaanuaril 1936. aastal 1.129.806 elanikku, neist mehi 529.877 ehk 46.9% ja naisi 599.924 ehk 53.1%. Seega iga 1000 mehe kohta 1134 naist. Võrreldes neid andmeid eelmiste rahvaloenduste andmetega näeme, et nii arvuline kui ka protsentuaalne suhe naiste kasuks näitab pidevat tõusu, seda eriti iseseisvusaastail (vt. tabel 1). Viimast asjaolu tuleb seletada sõja- ja revolutsioonaaastate otsese või kaudse mõjuga, s. o. meeste otsese hävitami-

Tabel 1. Soolisi vahekorra muutusi.

A e g	Praegusel Eesti maaalal				1881. a. loenduse maaalal			
	Meeste %	Naiste %	1000 mehe kohta naisi	1000 naise kohta mehi	Meeste %	Naiste %	1000 mehe kohta naisi	1000 naise kohta mehi
1. 1. 1936.	46,9	53,1	1134	883	—	—	—	—
1934	47,0	53,0	1130	885	47,0	53,0	1127	888
1922	47,0	53,0	1128	887	47,1	52,9	1125	889
1897	—	—	—	—	48,4	51,6	1068	937
1881	—	—	—	—	48,3	51,7	1072	933

sega või nende elujõu nõrgendamisega; kuid mõjuta ei ole jäänud siin ka vabadussõjajärgne hoogus väljarändamine, mis toimus ülekaalukalt meeste arvel.

Naiste suhtelise ülekaaluga meestest Eesti rühib esikohale, kui võrrelda neid andmeid teiste riikide kohta olemasolevate andmetega. Ainult Läti ja Danzig suudavad meiega selles sammu pidada, kusjuures Läti vahekorraga 1000 mehe kohta 1144 naist ainukese riigina veel on ees Eestist. Arvestades viimaste aastate sündimuse ja suremuse koefitsiente, võime aga loota, et see naiste suur ülekaal hakkab vähenema juba lähemate aastate vältel.

Võrreldes nii meeste kui ka naiste üksikuid vanusrühmi, näeme, et praegune naiste suur ülekaal meestest ei häiri sugude bioloogilist tasakaalu, kuna naiste ülekaal esineb peaaesjalikult raukade arvel. Arvestades rahvastiku sigivusealiste naiste rühma, s. o. 20—40 aastastega, missuguses eas naistel toimub 91% sünnitusi, siis näeme, et 1000 mehe kohta tuleb selles eas 1065 naist, nooremis vanusrühmades esineb isegi meeste ülekaal, s. o. 1000 mehe kohta 991 naist. Kõrgemate vanusrühmade ebavõrdsel vahekorral pole aga enam erilist tähtsust rahva sigivuse seisukohalt.

Eelnevast selgub, et sugude vahekord kogu rahvastiku kohta Eestis on küllaldaselt soodus rahva vitaliteedinõuete seisukohalt.

Tabel 2. Rahvuste sooline koostis 1934. a. rahval. andmeil.

R a h v u s	Sugude %		1000 mehe kohta naisi			
	Mehed	Naised	Üldse	— 19 a.	20—59 a.	60—
Ingerlased	53,7	46,3	861	1007	699	1500
Juudid	49,9	50,1	1003	952	1028	937
Venelased	48,1	51,9	1079	1001	1077	1501
Rootslased	48,0	52,0	1085	953	1071	1563
Soomlased	48,0	52,0	1084	850	1123	1600
Eestlased	46,9	53,1	1131	977	1142	1491
Lätlased	41,5	58,5	1411	1117	1483	1491
Sakslased	40,0	60,0	1502	1012	1429	2851
Kogu rahvastik	47,0	53,0	1130	979	1139	1508

Jälgides neid andmeid aga üksikute rahvuste kohta, siis näeme, et real meie vähemusrahvustel nagu ingerlased, juudid, venelased, rootslased, soomlased jne. on meeste ja naiste suhe üldiselt palju soodsam kui eestlastel (vt. tabel 2), ja ainult lätlased ja sakslased näitavad eestlastest halvemat sugude vahekorda. Ka ainult sigivusealiste vanusrühmas jääb püsima üksikute rahvustel üldiselt sama paremusjärjekord meeste ja naiste protsendilises vahekorras.

Mida rohkem läheneb nullile meeste ja naiste arvuline suhe, seda paremad väljavaated on vastava rahvuse sigivuse maksimaalseks tegevusse rakendamiseks. Sellest seisukohast lähtudes peame tunnustama, et meie suurima vähemusrahvuse — venelaste, ja paljude teiste vähemusrahvuste juurdekasv lähemas tulevikus on tõenäoselt märksa intensiivsem kui eestlaste oma. Viimane asjaolu aga ei jäta avaldamata oma mõju Eesti rahvuste protsentuaalsele vahekorrale tulevikus.

Suur naiste ülekaal omalt poolt soodustab segaabiellude tekkimist ja sellel teel denatsionaliseerimisega võib eestlaste arv veelgi väheneda, kuna eestlased oma rahvuse rõhutamisel või maksvuseleviimisel perekonnaelus on märksa tagasihoidlikumad paljudest meie vähemusrahvustest, kes oma rahvuse tugevust ja uhkust ammutavad oma rahvusriigist ja siinsele olemisele vaatavad kui paratamatule pahahele, suhtudes riigirahvusesse heal juhul täieliku ükskõiksusega, enamasti aga üleolevalt või põlastavalt.

Missugust osa etendavad segaabiellud Eestis üksikute rahvustel, eriti aga riigirahvusel, selgub järgmistest 1932.—1935. a. statistilistest andmetest (vt. tabel 3).

Tabel 3. Abiellumus 1932.—1935. a.

R a h v u s	Rahvuspuhtaid abiellusid	100 rahvuspuhta abiellu kohta segaabiellusid				K o k k u
		Peigmeestel		Pruutidel		
		üldse	% eestlastega	üldse	% eestlastega	
Eestlased	30.416	2,6	—	2,6	—	2,6
Venelased	2.615	23,0	15,4	20,3	16,2	21,7
Sakslased	256	51,2	28,2	70,3	25,8	60,7
Rootslased	126	31,0	21,6	32,5	21,2	31,7
Lätlased	41	197,0	43,7	151,2	49,2	174,4
Soomlased	1	1800,0	81,3	1500,0	51,8	1650,0
Poolakad	—	Kõik	69,0	Kõik	79,5	Kõik
Juudid	123	7,3	9,7	17,1	4,6	12,2
Muud	25	144,0	50,0	244,0	34,4	194,0

Neist andmetest selgub, et selle aja vältel on sõlmitud 35.344 abiellu, neist 30.416 rahvuspuhast abiellu eestlaste vahel, kuna 787 juhul eestlasest peigmees on abiellunud muulasest pruudiga ja 786 juhul eestlasest pruut muulasest peigmehega. Eestlaste kohta on segaabiellusid üldiselt 2,6% nii peigmeeste kui ka pruutide arvust, missugune % iseenesest üsna väikene. Võrreldes teiste rahvuste segaabiellusid aga eestlastega,

siis näeme, et mõnede rahvuste juures kuni 75⁰/₀, üksikute sugude järgi isegi 81,3⁰/₀ abieludest on segaabielud eestlastega. Kuivõrd lapsed nendest abieludest kujunevad eestlasteks, kuivõrd vähemusrahvuslasteks, on raske ennustada faktilise materjali puudusel, kuid eelnevaist kaalutlusist lähtudes võime oletada, et suur ⁰/₀ neist läheb kaduma eesti rahvusele.

Üksikute rahvuste sugude vahekorra ja selle tähtsuse käsitlemisel rahvusriiklikust seisukohast oli meil võimalus mainida, et tulevikuprobleemide lahendamisel bioloogiliselt erilise tähtsusega on raukade vanusrühm. Seda suurem on aga rahvusriiklikust seisukohast sigivusealiste ja noorte vanusrühmade tähtsus.

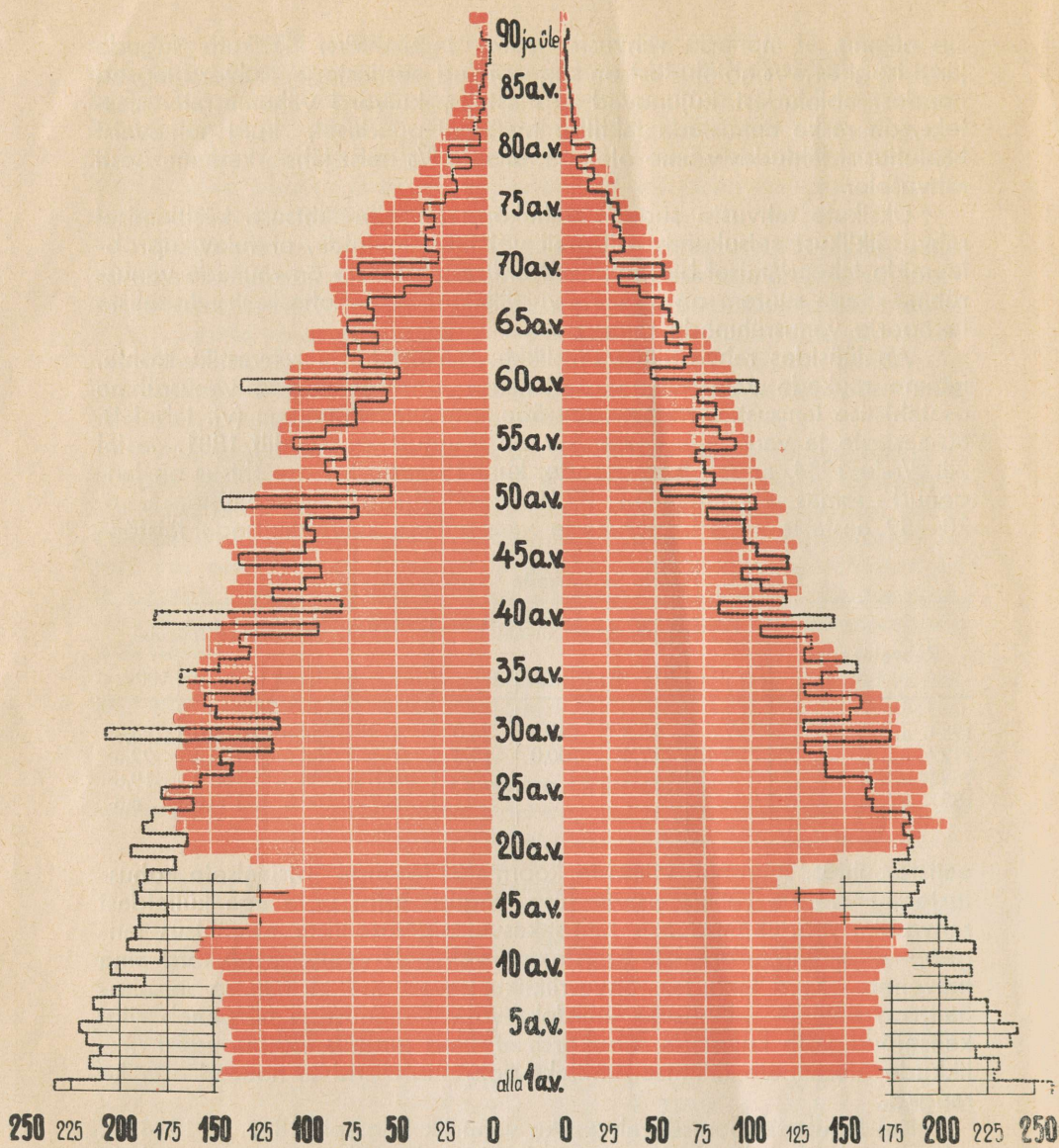
Analüüsides rahvastiku vanuslikku koostist kogu rahvastiku kohta, näeme raukade vanusrühma osatähtsuse tõusu ja noorte vanusrühma osatähtsuse langust, võrreldes täistööealiste vanusrühmaga (vt. tabel 4). 60-aastaste ja vanemate osatähtsus on tõusnud 16,6⁰/₀-dilt 1881. aastal 24,3⁰/₀-le 1934. aastal, kuna noorte, kuni 19-aastaste, osatähtsus on langenud samas ajavahemikus 89,5⁰/₀-lt 51,5⁰/₀-le täistööealiste, s. o. 20—59 aastaste arvust. Raukade vanusrühma suurenemisega täistöö-

Tabel 4. Noorte ja raukade ⁰/₀ täistööealiste arvust.

Rahvaloendus	Eesti praegusel maaalal				1881. a. loenduse maaalal			
	>9	10—19	20—59	60<	>9	10—19	20—59	60<
1934. a.	27,6	25,5	100,0	24,0	26,7	24,8	100,0	24,3
1922. a.	29,4	37,4	100,0	22,3	28,4	36,6	100,0	22,6
1897. a.					44,8	38,8	100,0	19,8
1881. a.					48,7	40,8	100,0	16,6

ealiste suhtes, suureneb viimaste koormatus igasugu sotsiaalsete kohustustega. Noorte rühma osatähtsuse languse tõttu pole aga küllaldast rahvastiku produktiivse osa juurdekasvu, sigivusealiste osatähtsus langeb, sellest tingitult noorte juurdekasv väheneb veelgi ja olukord aina halveneb. Kuid lähtudes rahvusriikliku iseseisvuse säilitamise seisukohalt, on olulisim, et noorte juurdekasvu vähenemisega nõrgeneb riigi kaitsejõud, võib kujuneda seisukord, et tuleb puudus töäjõududest riiklikkude ülesannete täitmisel, milleks pole suutelised ei noored ega ka raugad.

Kui kujutada joonisel rahvastiku vanuslik koosseis 1897. ja 1934. a. rahvaloenduse andmeil, siis näeme, kuidas rahvastiku vanuspüramiid on muutunud selle aja vältel. Kuna 1897. aastal rahvastiku vanuslik koostis näitab üldiselt iga vanusaasta tõusuga selle ea osatähtsuse langust kogu rahvastiku arvust, võrreldes eelmise väiksema vanusaastaga, siis 1934. aastal näeme, kuidas nooremate aastate osatähtsus on langenud, võrreldes mitte üksi 1897. a. rahvastiku nooremate aastatega, vaid ka 1934. a. rahvastiku keskealistega. Rahvastiku vanuspüramiid on muutunud alt kitsaks, isegi kitsamaks, kui keskosa ja on omandanud muna kuju.

Joonis 1. Rahvastiku vanuslik koosseis 1897. (must) ja 1934. (punane) aastal.

Kui vaatleme lähemalt vanusrühmade osatähtsust üksikutel rahvustel Eestis (vt. tabel 5), siis peame tunnustama, et meie vähemusrahvustest on mitmed, eriti aga venelased, märksa paremas seisukorras riigirahvusest.

Tabel 5. Rahvuste vanuslik koosseis.

Rahvused	Vanusrühmad 10-tes aastates % rahvusest							
	-9	-19	-29	-39	-49	-59	-69	70-
Eestlased	15,4	14,2	17,9	15,3	12,6	10,8	8,1	5,7
Venelased	19,2	17,2	18,6	15,7	12,0	8,6	5,4	3,3
Sakslased	9,6	12,9	15,7	13,6	13,8	13,9	11,6	8,9
Rootslased	17,4	16,1	15,8	14,5	11,9	10,5	8,1	5,7
Lätlased	7,7	10,2	15,1	14,7	15,6	15,2	12,2	3,9
Juudid	10,7	14,9	20,8	18,4	14,2	11,3	6,3	3,4

Sigivusealiste rühm, millest oleneb otseselt rahvastiku arvuline suurenemine lähemal aastail, koosnedes keskmiselt 20—50-aastastest (naistel peamiselt 20—40-aastastest), moodustab eestlastel 45,8% kogu rahvusest, venelastel 46,3% ja juutidel isegi 53,4% (vt. tabel 6).

Tabel 6. Noorte-, sigivusealiste-, täistööealiste ja raukade vanusrühm 1934. a.

Rahvus	Noorte, kuni 19 a. vanusrühm	Sigivusealiste, 20—49 a. vanusrühm	Täistööealiste, 20—59 a. vanusrühm	Raukade, üle 60 a. vanusrühm
Eestlased	29,6%	45,8%	56,6%	13,8%
Venelased	36,4%	46,3%	54,9%	8,7%
Sakslased	22,5%	43,1%	57,0%	20,5%
Rootslased	33,5%	42,2%	52,7%	13,8%
Lätlased	17,9%	45,4%	60,6%	21,5%
Juudid	25,6%	53,4%	64,7%	9,7%

Kuna juudid peaaegu eranditult on linlased, missugune asjaolu aga sigivusele mõjub suuresti takistavalt, siis võime oletada lähemas tulevikus vähemat juutide juurdekasvu, kui võiks eeldada nende sigivusealiste %-di osatähtsusest. Seega võime ka loota, et juutide arvel riigirahvuse osatähtsus Eestis ei lange. Venelastelt seevastu aga, kes üldiselt suure sigivusega, võib oodata suurt noorte juurdekasvu ja venelaste osatähtsuse tõusu kogu rahvastiku piirides.

Üksikute rahvuste noorte, s. o. kuni 19-aastaste vanusrühmade võrdlemisel näeme, et venelased oma 36,4%-ga ja rootslased oma 33,5%-ga seisavad kaugel ees eestlastest, kellel noori ainult 29,6%. Juudid, kelle sigivusealiste osatähtsus on kaugelt suurem eestlaste omast, on noorte rühmas aga oma 25,6%-ga eestlastest kaugemale maha jäänud. Noorte rühmadest moodustuvad tulevikus sigivusealiste rühmad, kus jäävad püsima, oletades praeguste tingimuste püsima jäämist, üldiselt juba noorte rühmades ilmnenud vahekorrad, soodustades vastava rahvuse osatähtsuse tõusu või langust kogu rahvastiku piirides. Vähemusrahvuse osatähtsuse tõusuga kogu rahvastiku suhtes langeb aga riigirahvuse osatähtsus.

Nii sigivusealiste vanusrühmade kui ka noorte vanusrühmade võrdlemisel üksikuil tähtsamail Eesti rahvustel selgub, et praeguste tingimuste püsima jäämisel, lähemas tulevikus riigirahvuse — eestlaste —

osatahtsus tõenäoliselt langeb, kuna puuduvad eeldused eestlaste juurdekasvu tõstmisele meie suurima vähemusrahvuse — venelaste — juurdekasvu tasemele. Tõenäoline on aga, et venelaste ja rootslaste osatahtsus lähemas tulevikus tõuseb. Ka juutide, sakslaste ja lätlaste arvatav osatahtsuse langus, mida võib oodata praeguste tingimuste püsima jäämisel, ei suuda täiel määral pidurdavalt mõjuda riigirahvuse osatahtsuse langusele, kuna nad ei suuda küllaldaselt kompenseerida oma väikese üldise osatahtsusega venelaste osatahtsuse suurenemist.

Rahvastiku juurdekasvu seisukohalt on meie praeguse ühiskondliku korralduse ja moraali juures kaaluva tähtsusega perekonnaseisu küsimus. Kahjuks pole meil aga otsekohest faktiilist materjali üksikute Eesti rahvuste perekonnaseisu kohta, mispärast peame kasutama kaudseid andmeid selle küsimuse selgitamiseks.

Teame ju, et meie vähemusrahvused, kelle juurdekasvu küsimus meid käesoleval juhul huvitab, lähtudes Eesti rahvusriiklikust seisukohast, asustavad kindlaid maa-alasid, mis vastavad nende ajaloolistele asumisaladele (venelased, rootslased, lätlased, ingerlased), või nende töökohtadele (sakslased, juudid, poolakad jne.). Üksikute rahvuste perekonnaseisust teatava ülevaate saamiseks peame leppima seega ainult perekonnaseisu andmete võrdlemisega üksikuist rahvustest enamusrahvusena asustatud maa-alade ulatuses ja piirides, mille tulemused loomulikult kaugel täiuslikkusest.

1934. a. rahvaloenduse andmeil eestlased esinesid vähemusrahvusena Petserimaal (32,4%), Kallastes (11,8%) ja Mustvees (35,4%), kuna alla 75% oli eestlasi Petseris (54,8%), Narvas (64,8%), Narva-Jõesuus (72,8%) ja Võõpsus (74,2%). Võrreldes neid andmeid aga 1922. a. rahvaloenduse andmetega, siis näeme kõigis neis kohtades, kaasa arvamata Kallaste alev, eestlaste osatahtsuse tõusu.

Üksikutest vähemusrahvustest venelased esinevad enamusrahvusena Petserimaal (61,1%), Kallastes (88%), Mustvees (62,8%); peale selle elab neid suurel määral Petseris (40,9%), Narvas (29,7%), Narva-Jõesuus (22,3%), Võõpsus (25,4%), Virumaal (11,8%) ja Tartumaal (8,2%). Vene enamusrahvusega valdadeks on meil Virumaal Kose v. (88,2%), Skarjatina v. (95,0%), Vasknarva v. (93,5%) ja osaliselt ka Narva v. (49,8%); Tartumaal — Kasepää v. (70,8%) ja Petserimaal Irboska v. (96,6%), Kulje v. (98,4%), Laura v. (78,4%), Petseri v. (71,4%), Rootova v. (79,8%) ja Senno v. (96,4%).

Teistest vähemusrahvustest on rootslased enamusrahvuseks Läänemaal Rikkholdi (95,7%) ja Vormsi (95,2%) valdades, Harjumaal Pakri vallas (96,3%) ning Saaremaal Ruhno vallas (98,2%). Üle selle on rootslasi suurel arvul Läänemaal Paaslepa (44,8%) ja Sutlepa (34,7%) valdades. Teised vähemusrahvused kusagil enamusrahvust ei moodusta, olgugi et kohati neid esineb üsna rohkel arvul, nt. lätlasi Petserimaal Laura v. (14,6%) ja Rootova v. (13,3%), Valgamaal Kaagjärve vallas (21,1%), ning Valgas (9,6%); sakslasi Sõmerpalu vallas (15,9%) ja väiksemis linnades (kuni 7,2%); juute linnades (kuni 2,4%); mustlasi Tartumaal Laiuse vallas (2,2%), jne.

Vastavalt ülalesitatud andmeile üksikute maa-alade enamusrhuvste kohta võime oletada, et perekonnaseisu andmed nende maa-alade kohta võrduvad ka umbkaudu vastava maa-ala enamusrhuvste perekonnaseisu andmeile, mis võimaldab meil ka teatavat ülevaadet üksikute rahvuste perekonnaseisust.

Üleriigiliselt oli Eestis 1934. a. rahvaloenduse andmeil meestest 54,6% ja naistest 45,7% abielus (vt. tabel 7). Ainult linnade kohta need andmed olid vastavalt 54,8% ja 40,9%; ainult alevite kohta 57,9% ja 45,1%; ja ainult valdade kohta 56% ja 48,2%. Võrreldes neid andmeid perekonnaseisu andmetega maa-alade kohta, mis asustatud pea-

Tabel 7. Perekonnaseis 15-a. ja vanematel 1934. a. rahval. andmeil.

	M e h e d %				N a i s e d %			
	Vaialised	Abielus	Lesed	Lahutatud	Vaialised	Abielus	Lesed	Lahutatud
Üldse riigis	39,5	54,6	4,1	0,8	33,8	45,7	18,3	1,0
Üldse linnades	37,9	54,8	3,5	1,5	36,2	40,9	18,3	2,0
Narvas	32,8	58,5	5,2	1,2	30,4	42,1	23,4	1,4
Petseris	39,2	54,8	3,2	0,9	33,4	46,6	16,4	1,5
Üldse alevites	35,3	57,9	4,5	0,8	31,7	45,1	20,7	1,1
Kallastes	35,8	57,3	4,9	4,9	35,2	47,0	16,7	0,8
Mustvees	37,7	54,7	5,1	0,3	27,5	51,0	19,9	0,6
Narva-Jõesuus	33,6	57,2	7,3	0,7	23,9	43,7	29,7	0,7
Üldse valdades	38,6	56,0	4,5	0,4	32,7	48,2	18,2	0,5
Petserimaal	32,5	62,6	4,3	0,2	27,2	55,8	16,2	0,2

miselt venelastest, siis näeme seal üldiselt nii naistei kui ka meestel keskmisest suuremat abieluliste protsenti; eriti silmatorkav on see % vahe Petserimaal, vähem alevites ja linnades, kuid siiski selgelt olemas. Siit võib ka järeldada, et venelased on suhteliselt palju sagedamini perekonnainimesed kui keskmiselt kogu riigi rahvastik. Viimane asjaolu aga soodustab venelaste sigivust ja nende arvu intensiivsemat suurenemist.

Kinnitust neile kaudsel teel saavutatud andmetele perekonnaseisu kohta venelastel leiame ka abiellumise statistikast, kust nähtub, et 1932.—35. a. keskmine abiellumus 1000 mehe kohta üleriigiliselt oli 16,7. Üksikutest rahvustest aga oli see arv eestlastel 16,8, venelastel 17,7, sakslastel 16,7, juutidel 16,3, poolakatel 14,0, rootslastel ja lätlastel 11,5, soomlastel 7,7 ja muudel 8,0. Venelastel seega 1000 mehe kohta 0,9 abielu rohkem kui eestlastel.

Sellele lisandub veel tõik, et venelased abielluvad eestlastest märksa nooremas eas, nagu selgub Riigi Statistika Keskbüroo andmeist, kus 1930.—33. a. keskmine abiellumise iga oli üleriigiliselt peigmeestel 30,4 a. ja pruutidel 26,4 aastat, kuna Petserimaal, mis asustatud peamiselt venelastest, oli keskmine abiellumise iga peigmeestel 27,3 a. ja pruutidel 24,5 a., seega keskmiselt venelastel 3 resp. 2 aastat alla üleriigilise keskmise. Kuivõrd oluline on aga selle asjaolu tähtsus rahvaarvu kasvule, on selge eriliste põhjendusteta.

Faktilise materjalina oletuste tegemiseks üksikute rahvuste osatähtsuse kujunemiseks kogu rahvastikust on tähtis üksikute rahvuste sündimus ja suremus.

Sündimus 1000 elaniku kohta oli Eestis 1930.—1934. a. keskmiselt 16,7. Üksikutest rahvustest oli see arv eestlastel 16,5, rootslastel 17,3, venelastel 21,5, sakslastel 7,7 ja muudel rahvustel kokku 12,0. Ka tabelist nr. 8, kus sündimus on käsitletud erikoefitsientide järgi, selgub sama

Tabel 8. Elussündinute vanemate rahvus.

	Üldse ema rahvuse järgi (1000 vastavast rahvusest 15–49 a. naise kohta)						Abielus sündinu isa rahvuse järgi (1000 vastavast rahvusest 18–59 a. mehe kohta)					
	Eesti	Vene	Saksa	Rootsi	Muud	Kokku	Eesti	Vene	Saksa	Rootsi	Muud	Kokku
1935. a. . . .	56,9	75,6	38,2	68,3	34,3	57,9	50,2	70,3	43,4	58,3	34,1	31,6
1934. a. . . .	55,3	71,3	29,9	58,9	35,1	56,0	48,6	66,9	39,0	55,4	27,5	49,8
1933. a. . . .	58,2	74,9	23,1	68,3	40,1	58,9	50,9	68,8	28,1	65,6	32,2	51,9
1932. a. . . .	63,1	82,0	22,4	67,8	39,0	63,9	55,0	77,4	27,1	60,7	36,2	56,3
1931. a. . . .	62,4	77,9	31,8	83,0	41,8	63,1	54,8	75,5	34,8	72,9	36,4	56,1
1930. a. . . .	62,2	78,6	31,0	68,8	45,2	63,0	55,1	75,0	38,5	64,1	40,9	56,4
Keskmine 1930—1934.	60,2	77,0	27,7	69,4	40,3	61,0	52,9	72,7	33,6	63,6	34,7	54,1
Sellest linnas	35,6	34,0	20,6	14,0	27,9	34,6	35,0	35,7	27,1	17,5	27,6	34,5
maal	72,3	96,6	59,8	83,4	66,6	74,6	60,2	84,7	53,4	72,8	46,9	62,4

nähe: venelastel ja rootslastel on sündimus suurem eestlaste omast, muudel vähemusrahvustel väiksem.

Kuivõrd pääseb maksvusele rahvastiku rahvusliku koosseisu kujunemisel ühe või teise rahvuse sündimus, selgub alles sündimuse ülejäägist peale suremuse arvestamist.

Tabel 9. Surnute rahvus.

	Rahvuse % surmajuhtudest						1000 vastavast rahvusest isiku kohta					
	Eestl.	Venel.	Saksl.	Roots.	Muud	Kokku	Eestl.	Venel.	Saksl.	Roots.	Muud	Kokku
1935. a.	88,4	8,1	1,6	0,6	1,3	100,0	15,0	14,7	16,3	12,7	14,0	15,0
1934. a.	88,1	8,3	1,9	0,5	1,2	100,0	14,1	14,1	18,0	10,2	12,6	14,1
1933. a.	87,8	8,6	1,6	0,7	1,3	100,0	14,5	15,2	15,7	14,4	14,6	14,6
1932. a.	87,8	8,8	1,5	0,5	1,4	100,0	14,7	15,8	15,6	11,4	14,5	14,8
1931. a.	88,2	8,4	1,6	0,5	1,3	100,0	16,1	16,3	17,5	11,8	15,0	16,0
1930. a.	88,7	7,9	1,5	0,6	1,3	100,0	14,8	14,2	15,4	12,0	13,9	14,7
Keskmine 1930—1934.	88,1	8,4	1,6	0,6	1,3	100,0	14,8	15,1	16,5	12,0	14,1	14,9
Sellest linnas	85,1	6,7	5,1	0,2	2,9	100,0	13,5	13,1	16,9	8,2	12,7	13,6
maal	89,2	9,0	0,3	0,7	0,8	100,0	15,5	16,0	15,4	12,8	17,1	15,5

Tabelis nr. 9 näeme, et keskmine suremus üleriigiliselt oli 1930.—1934. aastal $14,9^0/00$. Üksikute rahvuste järgi (vt. tabel 9) aga suremus oli eestlastel $14,8^0/00$, venelastel $15,1^0/00$, sakslastel $16,5^0/00$, rootslastel $12,0^0/00$ ja muudel rahvustel kokku $14,1^0/00$.

Kui arvestame sündimuse ja suremuse ülejääke üksikül rahvuseil, s. o. rahvusliku loomuliku iibega, siis näeme, et keskmiselt 1930.—1934.

Tabel 10. Rahvuste loomulik iive.

	Eestlasil	Venelasil	Sakslasil	Rootslasil	Muudel	Kokku
Sündimus $^0/00$ . . .	16,5	21,5	7,7	17,3	12,0	16,7
Suremus $^0/00$ . . .	14,8	15,1	16,5	12,0	14,1	14,9
Juurdekasv $^0/00$.	+1,7	+6,4	-8,8	+5,3	-2,1	+1,8

a. (vt. tabel 10) rahvaarvu juurdekasv eestlasil oli $+1,7^0/00$, venelasil $+6,4^0/00$ ja rootslasil $5,3^0/00$. Kõigil muil vähemusrahvusil kokku ilmnas selle aja vältel aga rahvaarvu kahanemine, sakslastel isegi $-8,8^0/00$.

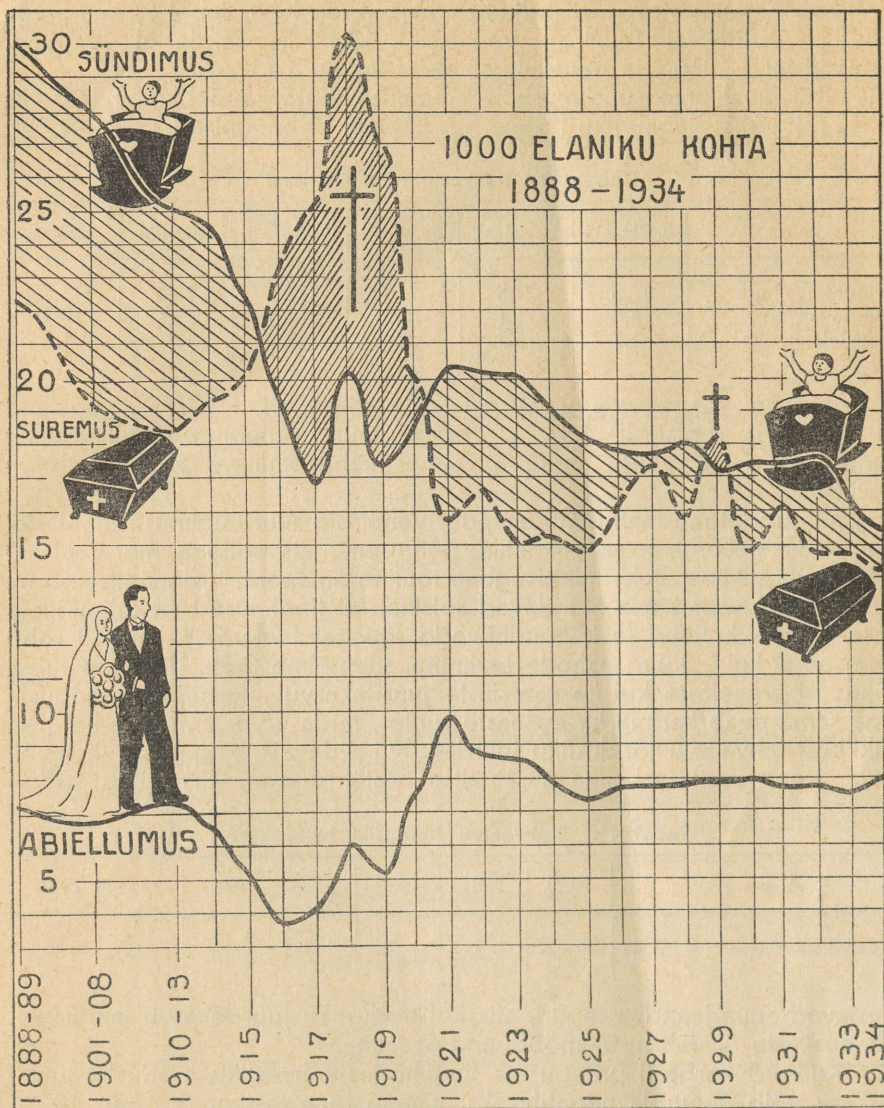
Olgugi et me mainisime eespool venelaste suurt sigimust venelaste osatähtsuse suurenemise võimaliku põhjusena, siis sellega me veel ei taha väita, et see oleks mingisugune tõuline omapära. Tõenäolisem on, et siin kaaluvamat osa etendavad sotsiaalsed tingimused ja kultuuriline tase. Kuna kultuuri ja kultuurihüvede süvenemine võtab kaugelt rohkem aega kui kultuuri pahede levimine, siis võime loota lähemas tulevikus nii venelaste kui ka rootslaste juurdekasvu intensiivsuse langust, aga sama peab kartma ka eestlaste suhtes, mida võib järeldada ka üleriiklikust rahvaarvu loodusliku juurdekasvu pidevast langusest (vt. tabel 11). Kuna eestlased oma $88,2^0/00$ -lise osatähtsusega rahvastikust moo-

Tabel 11. Rahvaarvu looduslik juurdekasv.

A a s t a	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Juurdekasv $^0/00$	+2,6	+1,3	+2,8	+1,5	+1,3	+0,9	+0,6

dustavad suundaandva teguri, siis ka loodusliku juurdekasvu langusele on eestlaste osatähtsusel mõõduandev toime.

Kuivõrd kergesti praegustes tingimustes rahvastiku looduslik juurdekasv võib muutuda negatiivseks, näeme joonisest nr. 2, kus 1929. aastal rahvaarv kahanas $1^0/00$ võrra ainult ühe juhusliku gripipeideemia tagajärjel. Ja ometigi looduslik juurdekasv oli eelmisel aastal $+2,0^0/00$. Kuna me pole kunagi kaitstud juhuslike haigusepeideemiate jne. eest, siis praeguste tingimuste püsimisel või halvenemisel rahvastiku loodusliku juurdekasvu suhtes, iga vähegi tähelepanu vääriv rahvaarvu kahjustav sündmus, mis ei jäta mingit jälge mõne suurrahva või soodsama loodusliku juurdekasvuga väikerahva arenemisesse, võib muuta meil rahva juurdekasvu negatiivseks.

Joonis 2. Sündimus, suremus ja abiellumus Eestis 1888-st aastast alates*).

Joonis nr. 2-st selgub piltlikult sündimus ja suremus Eestis 1889-st aastast alates, kust nähtub, et sündimuse langus on toimunud kaugel

*) Nii esimese kui ka teise joonise kasutada andmise eest, samuti ka rohkete tulusate ja sõbralikkude nõuannete eest käesoleva kirjutise koostamisel võlgnen tõsisist tänu eradots. dr. med. Hans Madissonile.

kiiremini suremuse langusest, ja vaatamata abiellumuse konstantsusele, pole märgata sündimuse languse seismajäämist.

Kui käsitleda veel lühidalt perekonna suurust ja laste arvu perekonnas üksikul Eesti rahvustel, siis näeme ka siin, et venelaste perekonnad on märksa lasterikkamad eestlaste omadest. Kuna keskmine laste arv iga lastega naise kohta oli 1934. aastal üleriigiliselt 3,5, siis Petserimaal, mis asustatud peamiselt venelastest, oli see arv 4,6; seega 1,1 punkti võrra suurem. Võrreldes 1922. aastaga on üleriigiliselt keskmine laste arv iga lastega naise kohta langenud 0,6 punkti võrra, Petserimaal aga ainult 0,2 punkti võrra. Seejuures lasteta naiste % on langenud 1922. aastast 1934. aastani üleriigiliselt 43,1%-lt 41,3%-le, Petserimaal aga 37,1%-dilt 33,4%-le.

Siit järeldub, et Petserimaal iga perekond on keskmiselt ühe lapse võrra rikkam kui selgub üleriigilistest andmetest. Sama kinnitavad ka andmed laste osatähtsusest leibkondades Petserimaal eraldi ja üleriigilises ulatuses.

Puhtmatemaatiliste arvestuste abil aga leiame, et kui võtame võrdse arvu perekondi 3 ja 4 lapsega, kusjuures mõlemas rühmas abiellumise iga on võrdne, nt. 33 aastat, siis nende rühmade osatähtsus kujuneb järgmiselt:

	3 lapse grupi osatähtsus	4 lapse grupi osatähtsus
0 aastaga	50%	50%
100 aastaga	28%	72%
300 aastaga	7%	93%

Selgub, et 3 lapse grupp on muutunud vähemusrühmaks, olgugi et mõlemad rühmad olid algul võrdsed. Seltsib sellele aga asjaolu, et 4 lapse rühmas abiellumus toimub nooremas eas kui kolmelapse rühmas, siis samaste arvestuste põhjal, kui nt. 3 lapse rühmas abiellumus toimub 30-aastaselt ja 4 lapse rühmas 25-aastaselt, osatähtsuse muutus kujuneb palju suuremas ulatuses:

	3 lapse grupi osatähtsus	4 lapse grupi osatähtsus
0 aastaga	50,0%	50,0%
100 aastaga	17,5%	82,5%
300 aastaga	0,9%	99,1%

Seega on 300 aasta järele 3 lapse grupp peaaegu kadunud, võrreldes 4 lapse grupiga.

Mida räägivad need andmed aga meile rahvusriiklikust seisukohast lähtudes? Oleme omas riigis enamusrahvus, kuid meil on riigis vähemusrahvus, meie suurim vähemusrahvus — venelased, kes abiellub riigirahvusest nooremas eas, kellel laste arv perekonnas riigirahvuse omast ühe võrra suurem, kellel abieluliste osatähtsus suurem ja kes ealiselt ning sugude vahekorra suhtes riigirahvusest mainimisväärselt paremas seisukorras. Võttes arvesse eelnevat puhtmatemaatilist kalkulasiooni, võime aimata tagajärgi, kui asendada lasterohkuse grupi osatähtsuse asemele rahvusgrupi osatähtsus, kuna praegust sisuliselt eesti ja vene rahvused võrduvad neile matemaatilise arvestuse aluseks võetud gruppidele.

Kui me vaatame aga rahvaloenduse 1922. ja 1934. aasta andmeid üksikute rahvuste osatähtsuse kohta kogu rahvastiku ulatuses, siis näeme nagu vasturääkivust rahvaloenduse ja eelneva matemaatilise kalkulasiooni tulemuse vahel. Näeme koguni, et eestlaste osatähtsus on tõusnud 87,7⁰/₀-dilt 88,2⁰/₀-le, kuna venelaste osatähtsus on jäänud püsima 8,2⁰/₀-le. Kuid seletuse sellele vasturääkivusele saame, kui arvestame sisse- ja väljarändamise andmeid. Kuna sisserändamine toimub peamiselt eestlaste arvel, siis suur osa väljarändajaist on olnud venelased, Nanseni passiga kodakondsusetud, kellede arv on langenud selle ajavahemiku vältel 18.181-lt 7.822-le, s. o. 1,64⁰/₀-lt 0,7⁰/₀-le kogu rahvastikust.

Eelnevast kirjutisest, mis põhineb Riigi Statistika Keskbüroo väljaannete ametlikel andmeil, selgub, et rahvusriiklikust seisukohast lähtudes peame omistama riigirahvastiku üksikute rahvuste bioloogilisele iseärasusele riigipoliitiliselt palju suuremat tähelepanu kui on tehtud seni. Käesoleva kirjutise ülesandeks oligi tähelepanu juhtimine rahvastiku küsimusele rahvusriiklikust seisukohast. Kogu meie riiklik sotsiaalne korraldus peaks olema juhitud bioloogilistest põhimõtetest kaugemale ettenägeliku arusaamisega. Selleks tuleks aga süveneda kõigil, kel võimalusi riigi korraldamisel ja juhtimisel kaasa rääkida, rahvastiku bioloogilistesse probleemidesse, tuleks püüda vabaneda juhuslikkudest olupoliitilisest kaalutlusist mõjustatud momenti rahuldavaist üritusist. Kõik võimalused ja abinõud tuleksid rakendada otstarbekohaselt tegevusse, et kindlustada mitte üksi Eesti Vabariigi, vaid esijoones Eesti rahvusriigi iseseisvust, mille saavutamiseks ohverdasid oma elu isamaa parimad pojad.

A A

13179

ü61079